

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/34/2024
Identifikačné číslo spisu: 8718201271
Dátum vydania rozhodnutia: 27.03.2025
Meno a priezvisko: JUDr. Mario Dubaň
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2025:8718201271.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ B. C., narodeného XX. M.Á. XXXX, O. - Z., Z.P. XXXX/XX, 2/ V. C., narodenej XX. B. XXXX, O. - Z., Z. XXXX/XX, oboch zastúpených advokátom Mgr. Petrom Lindemanom, Poprad, Murgašova 86/1, proti žalovaným 1/ M. R., narodenej XX. V. XXXX, O. - A. A., Z. XXXX/XX, 2/ M. N. J., narodenej XX. V. XXXX, O. - Z., G. L. XXXX/XX, 3/ T. B. M., narodenej XX. G. XXXX, K., A. XX, všetkých zastúpených advokátom Mgr. Marcelom Lesňákom, Poprad, Murgašova 87/6, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 8C/11/2018, o dovolaní žalobcov 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 27. septembra 2022 sp. zn. 9Co/41/2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 27. septembra 2022 sp. zn. 9Co/41/2022 a rozsudok Okresného súdu Poprad z 28. januára 2022 č. k. 8C/11/2018-272 z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súdu Poprad na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Poprad (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 28. januára 2022 č. k. 8C/11/2018-272 zamietol žalobu, ktorou sa žalobcovia domáhali určenia, že sú bezpodieloví spoluvlastníci parcely registra C-KN č. XXX/X o výmere 109 m² - záhrada v k. ú. Z., obec O., okres Poprad, vedeného v evidencii Okresného úradu v Poprade, katastrálny odbor (ďalej aj „sporná nehnuteľnosť“) a žalovaným 1/ až 3/ priznal voči žalobcom povinným spoločne a nerozdielne nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. Z vykonaného dokazovania zistil, že dohodou o zriadení práva osobného užívania pozemku zo dňa 27. novembra 1967, evidovanou pod R II 358/1967, bolo zriadené právo osobného užívania k pozemku EN parc. č. XXX/XX o výmere 600 m² v katastrálnom území Z. pre Š. A. a manželku Ž., rod. C., na základe právoplatného rozhodnutia finančného odboru ONV v Poprade dňa 02. novembra 1967. Manželia A. začali užívať okrem prideleného pozemku aj ďalší pozemok - spornú nehnuteľnosť, a to so súhlasom mesta Poprad. Nebolo však preukázané, že tento „súhlas“ má charakter dohody o zriadení práva osobného užívania pozemku, ani to, že by tomuto predchádzalo konanie ONV v Poprade, t. j. že by „súhlas“ mal zákonný charakter. Na základe neformálneho súhlasu Mesta Poprad manželia A.

pozemok pridelený do osobného užívania a tiež spornú nehnuteľnosť oplotili a spolu parcely užívali. Ďalej súd prvej inštancie uviedol, že na základe kúpnej zmluvy spísanej formou notárskej zápisnice registrovanej pod R I 517/1991 z 30. decembra 1981 Š. A. a Ž.U. A. predali žalobcom rodinný dom na parcele č. XXX, k. ú. Z. a na kupujúcich bolo prevedené aj právo osobného užívania k parcelám č. XXX a XXX, pričom v zmluve presné výmery pozemkov, ktoré prechádzali do osobného užívania žalobcov, uvedené neboli. V roku 1998 bola v k. ú. Z. vykonaná obnova katastrálneho operátu, pričom pri námietkovom konaní bol dodatočne zapracovaný geometrický plán, ktorý oddelil časti parcel, ktoré neboli pôvodne majetkoprávne vysporiadané. Vtedy sa z parcely č. C-KN XXX - záhrada o výmere 398 m² oddelila parcela č. C-KN XXX/X - záhrada o výmere 289 m² a sporná nehnuteľnosť o výmere 109 m², evidovaná pôvodne bez listu vlastníctva vo vlastníctve pôvodných pozemkovoknižných vlastníkov ako mpč. XXX a XXX.

1.2. Súd prvej inštancie poukázal na to, že spornou nebola skutočnosť, že k parcele C-KN č. XXX/X v k. ú. Z. nebolo žalobcom a ani ich právnym predchodcom zriadené právo osobného užívania pozemku. Tvrdenie žalobcov, že pozemok vydržali, bolo podľa jeho názoru bez relevancie; pokiaľ by žalobcovia odvodzovali svoje vlastnícke právo od úpravy Občianskeho zákonníka platnej a účinnej od 01. apríla 1983, museli by preukázať, že parcelu č. XXX/X držali v inom režime než v režime dohody o osobnom užívaní pozemku. Rovnako k vydržaniu nedošlo ani podľa Občianskeho zákonníka platného od 01. januára 1992, keďže najskôr od 01. januára 1992 mohli žalobcovia nadobudnúť presvedčenie o transformácii práva osobného užívania pozemku na vlastnícke právo, odkedy by im začala plynúť vydržacia doba, ktorá by uplynula 01. januára 2002. Upozornil na to, že žalobcovia sa najneskôr v roku 1998, keď bola obnova katastrálneho operátu dozvedeli, že vlastníctvo k parcele č. XXX/X - záhrada o výmere 109 m² je sporné, čo vyplýva z listín Okresného úradu Poprad, katastrálneho odboru a Krajského úradu v Prešove, katastrálneho odboru, ktorý konal a rozhodoval o podobných pozemkoch z celej ulice a sporný pozemok bol evidovaný ako vlastníctvo žalovaných. Dospel tak k záveru, že žalobcovia nespĺnili zákonom stanovenú podmienku 10-ročnej oprávnenej držby spornej nehnuteľnosti.

1.3. Podľa názoru prvoinštančného súdu nedošlo ani k tvrdenej transformácii práva osobného užívania na vlastnícke právo v zmysle § 872 ods. 1 Občianskeho zákonníka od 01. januára 1992. V tejto súvislosti poukázal na kúpnu zmluvu, ktorú žalobcovia uzatvorili s manželmi A., z ktorej nebolo možné zistiť v akom rozsahu, resp. v akej výmere je predmetom prevodu parcela č. C-KN č. XXX. Keďže právny úkon nie je v tejto časti určitý a zrozumiteľný, najmä vo vzťahu k predmetu sporu, časti parcely č. XXX, ktorá netvorila pozemok pridelený do osobného užívania manželom A. (t. č. parcela č. XXX/X o výmere 109 m²), je predmetná kúpna zmluva v tejto časti neplatná. Dodal, že v časti vyčlenenej parcely C-KN č. XXX/X ani manželom A. nesvedčilo právo osobného užívania pozemku a toto nemohli platne previesť na žalobcov. Ďalej skonštatoval, že v rozsahu predmetu tohto sporu išlo o absolútne neplatný právny úkon nespôsobujúci právne následky ani v prípade, že notárska zápisnica bola registrovaná, v dôsledku čoho sa neexistujúce právo osobného užívania pozemku nemohlo transformovať na vlastníctvo fyzickej osoby k spornej nehnuteľnosti podľa § 872 ods. 1 Občianskeho zákonníka. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov 1/ a 2/ rozsudkom z 27. septembra 2022 sp. zn. 9Co/41/2022 rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil a žalovaným priznal voči žalobcom nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. V odôvodnení rozhodnutia sa stotožnil s právnou analýzou zákonných predpokladov pre vydržanie v kontexte so zistenými skutkovými okolnosťami a poukázal - vzhľadom na žalobcami zdôraznený argument o tom, že ustanovenie § 872 ods. 6 Občianskeho zákonníka umožňuje pre účely vydržania započítať aj držbu práva osobného užívania - na názory Najvyššieho súdu Českej republiky, súdnej autority posudzujúcej totožné právne normy upravujúce vydržanie. Vedomie užívania nehnuteľností z titulu práva osobného užívania, ktoré je nezameniteľné s právom vlastníckym, vylučuje dobrú vieru užívateľa, že mu vec ako vlastníkovi patrí (sp. zn. 22Cdo/1261/2002), držba opierajúca sa o iný právny titul než o vlastnícke právo nie je pre nadobudnutie vlastníckeho práva podstatná (sp. zn. 22Cdo/262/2005). Mal za to, že právnym predchodcom žalobcov nevzniklo právo osobného užívania k pozemku k parcele č. XXX/X, nemohli ho

preto previesť na žalobcov, keďže nikto nemôže na iného previesť viac práv než sám má, v dôsledku čoho nemohlo dôjsť k transformácii práva osobného užívania na vlastnícke právo žalobcov. Odvolací súd dodal, že k vydržaniu vlastníckeho práva nemohlo dôjsť aj preto, že žalobcovia držbu sporného pozemku neopierali o vlastnícky právny titul, ale užívací a ak by ju aj opierali o titul svedčiaci pre vlastnícke právo, informácia, ktorá sa do ich sféry dostala v roku 1998, resp. najneskôr v roku 1999 z konania o obnove katastrálneho operátu, resp. prešetrovania zmien údajov katastra, bola informáciou spôsobilou vyvolať u nich ako u držiteľov pochybnosti o tom, že im sporný pozemok patrí. Vzhľadom na uvedené uzavrel, že žalobcovia neuniesli dôkazné bremeno vo vzťahu k preukázaniu vlastných tvrdení o tom, že sú vlastníkami spornej nehnuteľnosti, a preto pokiaľ súd prvej inštancie ich žalobu zamietol, je jeho rozhodnutie správne. O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, 2 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/ a 2/ (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie, ktoré odôvodnili poukazom na ustanovenia § 420 písm. e) CSP, § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. e) CSP namietali, že posudzovanú vec na súde prvej inštancie prejednával a rozhodol sudca JUDr. Richard Bureš, pričom na Krajskom súde v Prešove napadla vec do senátu, ktorého členkou je JUDr. Jana Burešová (manželka sudcu JUDr. Richarda Bureša), čo má v danom prípade za následok jej vylúčenie z prejednávania predmetnej veci. Keďže zo zápisnice o verejnom vyhlásení rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že prítomná ako členka senátu mala byť na verejnom vyhlásení rozsudku aj sudkyňa JUDr. Jana Burešová, žalobcovia mali za to, že táto vada konania má za následok nezákonnosť rozhodnutia.

3.1. V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP dovolatelia uviedli, že odvolací súd nerešpektoval ustanovenie § 220 ods. 2 CSP, ktoré určuje náležitosti riadneho a zákonného odôvodnenia rozsudku. Konštatovali, že odvolací súd sa nedostatočne vysporiadal s ich právnymi argumentmi (najmä ohľadom vzniku vlastníckeho práva jeho transformáciou z práva osobného užívania podľa § 872 ods. 1 Občianskeho zákonníka, resp. posúdením otázky stretu vlastníckeho práva a práva na ochranu dobrej viery), v dôsledku čoho je odôvodnenie napadnutého rozhodnutia nepresvedčivé a nedostatočné. Mali za to, že tento nedostatok má za následok porušenie ich práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP.

3.2. Žalobcovia napokon namietali nesprávnu aplikáciu ustanovenia § 872 ods. 6 Občianskeho zákonníka, v súvislosti s čím sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (sp. zn. 7MCdo/7/2012, 3Cdo/80/2001), čo zakladá dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Poukázali na to, že v rozhodnom čase (01. januára 1992) boli u nich splnené aj podmienky stanovené vtedy platným Občianskym zákonníkom pre vznik vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti vydržaním. Uviedli, že pokiaľ užívali spornú nehnuteľnosť pred 01. januárom 1992, domnievajú sa, že im k tomuto pozemku vzniklo právo osobného užívania, potom treba toto obdobie oprávnenej držby započítať do 10-ročnej vydržacej doby. Vydržacia doba žalobcom v danom prípade uplynula 10. januára 1992 a týmto dňom splnili všetky vtedy platné zákonné podmienky na vydržanie vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti. Navrhli, aby dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie a vec vrátil dovolaciemu súdu na ďalšie konanie, alternatívne ho zmenil tak, že žalobe v plnom rozsahu vyhovie.

4. Žalovaní 1/ až 3/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že obsah dovolania nenapĺňa žiadny žalobcami uplatnený dovolací dôvod. Odvolací súd sa vyjadril vyčerpávajúco, nedošlo k porušeniu § 220 ods. 2 CSP. Ďalej poukázali na rozhodnú právnu úpravu Občianskeho zákonníka a poznamenali, že oprávneným držiteľom, ktorého držba mohla vyústiť do nadobudnutia pozemku štátom a vzniku práva na pridelenie pozemku do osobného užívania, bol len držiteľ vlastníckeho práva, nie teda ten, kto držal vec na základe práva osobného užívania. Vo vzťahu k možnému vydržaniu vlastníckeho práva uviedli, že žalobcovia neboli oprávnenými držiteľmi, keďže si boli vedomí toho, že k spornej nehnuteľnosti majú len právo osobného užívania a aj to nie k celej výmere. Vzhľadom na uvedené navrhli podané dovolanie zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§

35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. Žalobcovia 1/ a 2/ prípustnosť dovolania okrem iného vyvodzovali z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

12.1. Ustanovenie § 432 ods. 2 CSP je nutné vykladať v spojitosti s § 421 ods. 1 písm. a) CSP zakladajúcim prípustnosť dovolania v prípade nesprávneho právneho posúdenia veci, čo znamená, že dovolateľ je povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Tento dôvod prípustnosti sa teda viaže na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, ktorá nebola rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu, a to konkrétne v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach.

13. Dovolatelia v súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP namietali nesprávnu aplikáciu ustanovenia § 872 ods. 6 Občianskeho zákonníka, ktorou sa nižšie súdy odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (sp. zn. 7MCdo/7/2012, 3Cdo/80/2001).

14. Pretože dovolateľmi uplatnený dovolací dôvod bol vymedzený v zákonných mantineloch § 432 ods. 2 CSP, bol splnený predpoklad prípustnosti dovolania vyplývajúci z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP a na tomto základe dovolací súd podrobil rozsudok odvolacieho súdu meritórnemu dovolaciemu prieskumu; pristúpil k posúdeniu dôvodnosti podaného dovolania z hľadiska uplatnenej dovolacej argumentácie, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom vo vymedzenej právnej otázke.

15. Podľa § 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka ak je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu vec alebo právo patrí, je držiteľom oprávneným. Pri pochybnostiach sa predpokladá, že držba je oprávnená.

16. Podľa § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka oprávnený držiteľ sa stáva vlastníkom veci, ak ju má nepretržite v držbe po dobu troch rokov, ak ide o hnutelnosť, a po dobu desať rokov, ak ide o nehnuteľnosť.

17. Podľa § 872 ods. 6 Občianskeho zákonníka (prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 1. januára 1992) ak ide o vydržanie vlastníckeho práva k pozemku podľa tohto zákona, kde na základe doterajších predpisov bolo možné nadobudnúť len právo na uzavretie dohody o osobnom užívaní pozemkov, môže si oprávnená osoba započítať čas, po ktorý jej právny predchodca mal pozemok nepretržite v držbe aj pred účinnosťou tohto zákona.

18. V posudzovanej veci bolo na základe vykonaného dokazovania súdmi nižších inštancií zistené, že dohodu o zriadení práva osobného užívania pozemku zo dňa 27. novembra 1967, evidovanou pod R II 358/1967, bolo právoplatne zriadené právo osobného užívania k pozemku EN parc. č. XXX/XX o výmere 600 m² v katastrálnom území Z.C. pre Š. A. a manželku Ž., rod. C., pričom manželia A. začali užívať okrem prideleného pozemku aj ďalší pozemok - spornú nehnuteľnosť, a to so súhlasom mesta Poprad. Nebolo však preukázané, že tento „súhlas“ Mesta Poprad mal charakter dohody o zriadení práva osobného užívania pozemku, ani to, že by tomuto predchádzalo konanie ONV v Poprade, t. j. že by „súhlas“ mal zákonný charakter. Rovnako bolo zistené, že manželia A. pozemok pridelený do osobného užívania vrátane spornej nehnuteľnosti oplotili a spolu parcely užívali. Na základe kúpnej zmluvy spísanej formou notárskej zápisnice registrovanej pod R I 517/1991 z 30. decembra 1981 Š. A. a Ž. A. predali žalobcom rodinný dom na parcele č. XXX, k. ú. Z. a na kupujúcich bolo prevedené aj právo osobného užívania k parcelám č. XXX a XXX, pričom v zmluve presné výmery pozemkov, ktoré prechádzali do osobného užívania žalobcov, neboli uvedené. V roku 1998 bola v k. ú. Z. vykonaná obnova katastrálneho operátu, pričom pri námietkovom konaní bol dodatočne zapracovaný geometrický plán, ktorý oddelil časti parciel, ktoré neboli pôvodne majetkovoprávne vysporiadané. Vtedy sa z parcely č. C-KN XXX - záhrada o výmere 398 m² oddelila parcela č. C-KN XXX/X - záhrada o výmere 289 m² a sporná nehnuteľnosť o výmere 109 m², evidovaná pôvodne bez listu vlastníctva vo vlastníctve pôvodných pozemkovoknižných vlastníkov ako mpč. XXX a XXX.

19. Pokiaľ išlo o dovolateľmi vymedzenú právnu otázku, súdy nižších inštancií dospeli k totožnému záveru, že k vydržaniu vlastníckeho práva nemohlo dôjsť preto, lebo žalobcovia nepreukázali držbu v inom režime než v režime dohody o osobnom užívaní pozemku, resp. držbu neopierali o vlastnícky právny titul, ale užívací. Zhodne tiež boli názoru, že ak by ju aj opierali o titul svedčiaci pre vlastnícke právo, informácia, ktorá sa do ich sféry dostala v roku 1998, resp. najneskôr v roku 1999 z konania o obnove katastrálneho operátu, resp. prešetrovania zmien údajov katastra, bola informáciou spôsobilou vyvolať u nich ako u držiteľov pochybnosti o tom, že im sporný pozemok patrí.

20. Podľa dovolacieho súdu uvedená požiadavka z hľadiska možného vydržania vlastníckeho práva, spočívajúca v preukázaní držby spornej nehnuteľnosti v inom režime než v režime dohody o osobnom užívaní pozemku, na ktorej založili nižšie súdy právne posúdenie predmetnej veci, nemá oporu v zákone

a je v rozpore s rozhodnutiami uvedenými dovolateľmi v podanom dovolaní, ktoré možno v súčasnosti považovať za ustálenú (dosiaľ neprekonanú) rozhodovaciu prax dovolacieho súdu.

21. V uznesení z 29. januára 2014 sp. zn. 7MCdo/7/2012 najvyšší súd uviedol, že „ak držiteľ pozemku tento užíval pred 1. januárom 1992 domnievajúc sa, že mu patrí právo osobného užívania pozemku a ak užíval tento pozemok od 1. januára 1992 domnievajúc sa, že je vlastníkom pozemku (transformácia práva ex lege), potom sa držba pozemku pred 1. januárom 1992 započíta do doby potrebnej na vydržanie. To z dôvodu, že držba pozemku pred 1. januárom 1992 napĺňa pojem „oprávnená držba“ definovaný v citovanom § 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka, lebo držiteľ pozemku má za to, že mu „právo patrí“. Ak je totiž držba pozemku podľa tohto ustanovenia oprávnená, nemožno ju charakterizovať ako „neoprávnenú“ pre účely vydržania podľa § 134 Občianskeho zákonníka. Tiež preto, že ustanovenie citovaného § 872 ods. 6 Občianskeho zákonníka výslovne umožňuje započítať na účely vydržania aj oprávnenú držbu právnych predchodcov práva osobného užívania. Je pritom irelevantné, že toto ustanovenie upravuje oprávnenú držbu právneho predchodcu súčasného oprávneného držiteľa. Ak si totiž oprávnený držiteľ môže započítať oprávnenú držbu práva osobného užívania svojho právneho predchodcu, potom o to viac si môže započítať vlastnú oprávnenú držbu práva osobného užívania pozemku, ktorý držal pred 1. januárom 1992.“.

22. Podľa rozhodnutia najvyššieho súdu z 30. októbra 2001 sp. zn. 3Cdo/80/01 publikovaného ako R 83/2002 „vlastníkom nehnuteľností sa počínajúc dňom 1. januára 1992 stane osoba, ktorá má nehnuteľnosť v oprávnenej držbe nepretržite po dobu 10 rokov, a to i v prípade, že sa stala oprávneným držiteľom pred 1. januárom 1992, do doby oprávnenej držby pre vydržanie treba započítať aj dobu pred týmto dňom“. V odôvodnení tohto rozhodnutia najvyšší súd konštatoval, že podľa platnej právnej úpravy (od novelizácie Občianskeho zákonníka vykonanej zákonom č. 509/1991 Zb. s účinnosťou od 01. januára 1992), sa oprávnený držiteľ stáva vlastníkom veci, ak ju má nepretržite v držbe po dobu troch rokov, ak ide o hnutelnosť, a po dobu desiatich rokov, ak ide o nehnuteľnosť (§ 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Hypotéza tejto právnej normy vyžaduje len splnenie podmienky oprávnenej držby po dobu troch, resp. desať rokov, žiadne ďalšie podmienky pre dôsledok stanovené v dispozícii (nadobudnutie vlastníctva) nestanovuje. Preto možno dôjsť k záveru, že k nadobudnutiu vlastníckeho práva vydržaním dôjde, pokiaľ sú v dobe po nadobudnutí účinnosti novely Občianskeho zákonníka splnené predpoklady stanovené v hypotéze citovanej právnej normy. Do doby, počas ktorej mal oprávnený držiteľ vec v držbe, treba započítať aj držbu, vykonávanú pred 01. januárom 1992. V tomto smere totiž nemožno prehliadnúť, že už držba na základe ustanovenia § 132a ods. 1 zákona č. 131/1981 Zb. bola všeobecne prípustná bez akéhokoľvek obmedzenia, súčasťou skutkovej podstaty vydržania však bola len obmedzene (nevzťahovala sa na právnické osoby a na nehnuteľnosti, ktoré nemohli byť v osobnom vlastníctve). Nová právna úprava (zákon č. 509/1991 Zb.) držbu uskutočňovanú do 31. decembra 1991 nekvalifikuje odlišne, len ju započítava do dĺžky nevyhnutnej vydržacej doby (§ 868 a § 872 ods. 6 Občianskeho zákonníka). Pritom však účinky súhrnnej právnej skutočnosti (t. j. právnej skutočnosti, ktorá viedla k vydržaniu) mohli nastať najskôr 1. januárom 1992.

23. Vzhľadom na vyššie uvedené vec prejednávajúci senát uzatvára, že do doby potrebnej na vydržanie podľa Občianskeho zákonníka novelizovaného s účinnosťou od 01. januára 1992 sa započítava aj oprávnená držba pozemku v režime práva osobného užívania pozemku, pričom oprávnený držiteľ si môže započítať aj vlastnú oprávnenú držbu práva osobného užívania pozemku, ktorý držal pred 01. januárom 1992. Pokiaľ súdy nižších inštancií založili svoje rozhodnutia na odlišnom právnom názore, treba mať za to, že ich rozhodnutia spočívajú v nesprávnom právnom posúdení veci.

24. Úlohou nižších súdov v ďalšom konaní bude, rešpektujúc právne závery dovolacieho súdu v tomto uznesení zistiť, či boli žalobcovia ako držiteľia práva osobného užívania pozemku so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere (dobromyseľní), že im toto právo náleží, a v nadväznosti na to posúdiť, či v danom prípade došlo k vydržaniu spornej nehnuteľnosti žalobcami s ohľadom na § 872 ods. 6 v spojení s § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

25. Vzhľadom na opodstatnenosť námietky dovolateľov, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu

spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcov 1/ a 2/ je nielen prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, ale aj dôvodné (§ 432 ods. 2 CSP). Keďže súd prvej inštancie vychádzal pri právnom posúdení veci z rovnakého nesprávneho právneho názoru ako odvolací súd a vec bude potrebné opätovne prejednať so zohľadnením právneho názoru vysloveného najvyšším súdom (§ 455 CSP), najvyšší súd je toho názoru, že pre zabezpečenie efektívneho a dôkladného posúdenia veci je potrebné zrušiť aj rozsudok súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP) a vec vrátiť podľa § 450 CSP súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

26. Dovolací súd na dôvazok uvádza, že dovolateľmi uplatnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. e) CSP nebol v danom prípade naplnený, nakoľko súd prvej inštancie v rámci procesnej prípravy predloženia spisu dovolaciemu súdu na rozhodnutie o dovolaní ustálil zloženie odvolacieho senátu, keď v predmetnej veci na Krajskom súde v Prešove rozhodoval senát v zložení predsedníčky JUDr. Moniky Juskovej a členov senátu JUDr. Eduarda Valenčina a JUDr. Gabriely Világiovej (viď č. l. 405-408 spisu). Na základe uvedeného argumentácia dovolateľov vychádzajúca zo skutočnosti, že na rozhodovaní odvolacieho súdu sa podieľala JUDr. Burešovej, a s tým spojená danosť vady zmätočnosti podľa § 420 písm. e) CSP nebola opodstatnená.

27. Napokon, vo vzťahu k uplatnenej vade zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP dovolací súd pre úplnosť konštatuje, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňa náležitosti odôvodnenia rozhodnutia (§ 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP) a nevykazuje vady nepreskúmateľnosti či arbitrárnosti. Dovolací súd preto nepovažoval za opodstatnené ani dovolacie námietky vzťahujúce sa k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP.

28. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.